

Antagen av kommunfullmäktige
207-01-26

Lokal handlingsplan för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism

SÄTERS KOMMUN

Innehållsförteckning

Utförlig beskrivning av ärendet	1
Definition av våldsbejakande extremism	1
Inget hot mot demokratin.....	1
Tre våldsaktiva miljöer i Sverige.....	1
Unga utövare	1
Ideologins och beteendens betydelse för våldsbejakande extremism	2
Kriser är våldets grogrund.....	2
Inte bara ungdomar	2
Avhoppare	2
Samverkan och tidiga insatser viktigt.....	2
Kommunens handlingsplan följer nationella samordnarens rekommendationer.....	2
Lokal handlingsplan för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism	4
1. Tydlig ansvarsfördelning och transparens.....	4
2. Fokusera på det långsiktiga arbetet	4
3. Kommunens planer och reglementen ska harmonisera och tydliggöra det demokratiförstärkande arbetet.....	4
4. Se individen.....	4
5. Omvärldsbevakning och utbildning.....	4
6. Kontinuerlig och bred samverkan mellan berörda aktörer.....	4
7. Samverkan i befintliga strukturer och tidiga insatser.....	4
8. Kontakter med civilsamhället.....	4
9. Organisatorisk hemvist	5
10. Ekonomiska konsekvenser.....	5

Utförlig beskrivning av ärendet

Våldsbejakande extremism har fått allt större betydelse i Sverige och världen sedan 2001 års attacker i USA, kriget mot terrorismen, och attentaten i Madrid, London, Utöya, Paris och Bryssel, med flera. Ensamma utövare, aggressiva medborgargarden, terrorister och idealister har alla utövat våld mot andra. Svenskar har deltagit i krigförande förband eller miliser i Ukraina, Israel och för eller mot IS i Mellanöstern, men det är framför allt terrorattentaten mot mjuka mål i Europa som har fört upp våldsbejakande extremism så högt upp på dagordningen i Sverige.

2014 tillsatte regeringen en nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Den nationella samordnarens huvuduppdrag är att stärka och stödja lokal samverkan i syfte att förebygga våldsbejakande extremism. Den nationella samordnaren rekommenderar att varje kommun fastslår riktlinjer för arbetet mot våldsbejakande extremism och utser en lokal samordnare som kan föra en dialog med den nationella samordnaren kring metoder, resultat och behov.

Definition av våldsbejakande extremism

Enligt Kommittédirektiv 2014:103 ”En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism” är definitionen av våldsbejakande extremism:

”Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.”

Inget hot mot demokratin

I Direktivet till den nationella utredaren fastslås att de våldsbejakande miljöer som finns idag inte utgör ett hot mot demokratin, men att samhället ska vara proaktivt:

”Även om den våldsbejakande extremismen sammantaget inte är ett hot mot det demokratiska statskicket, visar rapporten på tendenser som kan innebära ytterligare utmaningar framöver.”

Tre våldsaktiva miljöer i Sverige

Säkerhetspolisen har identifierat tre våldsaktiva miljöer i Sverige: Vit makt-rörelsen, islamistisk extremism och autonoma vänstern. Vit makt-rörelsen bygger nästan uteslutande på unga män, som ofta är våldsbenägna ur kriminellt hänseende också. Den islamistiska extremismen attraherar också flest män, och har en mycket farlig profil i dem som reser utomlands för att strida. I autonoma vänstern finns något fler kvinnor och fler högutbildade än i vit makt-rörelsen/islamistisk extremism.

Unga utövare

Många våldsutövare rekryteras i unga år och utövar våld under en mycket begränsad period av sitt liv; redan i tjugooårsåldern börjar våldet klinga av. Med tanke på våldsutövarnas ålder blir skolan, fritidsverksamheten och socialförvaltningen viktiga aktörer i det förebyggande arbetet.

Ideologins och beteendens betydelse för våldsbejakande extremism

De som ansluter sig till våldsbejakande och –utövande organisationer, eller på annat sätt utövar, stödjer och uppmuntrar våld har ofta en stark ideologisk syn på hotet mot nationen/folket/tron/samhället som ”Andra” innebär. Det är också tydligt att beteende och framgång smittar. Dessa förhållanden gäller oavsett politisk inriktning på våldet.

Kriser är våldets grogrund

Fascismforskningen pekar på att ”ett förhöjt mentalt krisläge” är en bidragande orsak till högre våldsbejakande. Där kan skola, fritidsgårdar och bibliotek vara viktiga aktörer för att erbjuda sätt att hantera objektiva och subjektiva politiska, ekonomiska och sociala kriser.

Inte bara ungdomar

Även om våldet oftast utövas av unga män så finns det vuxna män och kvinnor i bakgrunden som rekryterar och tillhandahåller miljön och ideologin. Kommunen har ett ansvar för att försvåra rekryterarnas jobb genom att förebygga extremism och polarisering bland kommunmedborgarna, oavsett ålder, kön eller etnicitet.

Avhoppare

De unga män och kvinnor som vill lämna destruktiva miljöer behöver ofta samhällets hjälp och stöd för att lyckas. Samma stöd behöver politiska extremister som vill lämna den extrema miljön. I de flesta kommuner finns en etablerad avhopparverksamhet, som kan anpassas till att även omfatta våldsbejakande politiska extremister.

Samverkan och tidiga insatser viktigt

Forskningen slår fast att effektiv samverkan och tidiga insatser är det bästa för att motverka att våldsbejakande extremism slår rot i samhället. Den lokala handlingsplanen utgår från att samtliga berörda verksamheter och aktörer vill samverka med andra för ungdomarnas bästa.

Kommunens handlingsplan följer nationella samordnarens rekommendationer

I Säter finns i dagsläget inget som tyder på att det finns någon form av politiskt eller på annat sätt organiserat våld i kommunen, eller att det finns någon eller några som avviker från Säters för att delta i organiserat våld i andra länder eller riktat mot andra länder. Men Dalarna är hemvist för organiserad nationalsocialism och enligt uppgift har människor från Dalarna sökt sig till Mellanöstern för att strida. Att inspirera alla kommuninvånare en känsla av sammanhang, värde och framtidstro för att motverka anti-demokratiska rörelser är lika viktigt som att hjälpa till med avhopparverksamhet för människor ur den våldsbejakande miljön, eller samarbeta med polisen om något verkar vara i görningen.

Säter kommuns handlingsplan är anpassad efter Sätters förutsättningar men följer i stort sett den nationella samordnarens rekommendationer. Handlingsplanen är ett levande dokument som ska revideras regelbundet och leda till att insatser och åtgärder avslutas, förnyas eller förändras när så är påkallat.

Lokal handlingsplan för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism

1. Tydlig ansvarsfördelning och transparens

Befolkning, politiker och medarbetare ska veta hur det förebyggande arbetet för att förstärka demokratin mot våldsbejakande extremism är organiserat, vem som innehar det lokala samordningsansvaret och vilket mandat och uppgifter samordningsansvaret omfattar.

2. Fokusera på det långsiktiga arbetet

Sätters kommun ska präglas av framtidstro, trygghet och livskvalitet.

3. Kommunens planer och reglementen ska harmonisera och tydliggöra det demokratiförstärkande arbetet

4. Se individen

Sätters kommun arbetar målmedvetet med att skapa förutsättningar för individer att stå emot eller lämna våldsbejakande miljöer och hitta nya former för gemenskap..

5. Omvärldsbevakning och utbildning

Sätters kommun ska ha en god kunskap om och förberedelse för förändringar i lägesbilden för kommunen, metoder för det förebyggande arbetet, och en kompetensutvecklingsplan

6. Kontinuerlig och bred samverkan mellan berörda aktörer

Den lokala samordnaren ska, tillsammans med förvaltningarna, BRÅ och civilsamhället identifiera viktiga aktörer inom och utom kommunen, och föreslå samverkan där sådan inte finns..

7. Samverkan i befintliga strukturer och tidiga insatser

Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism ska vara en naturlig del i kommunens befintliga demokratistärkande, trygghetsfrämjande och brottsförebyggande insatser.

8. Kontakter med civilsamhället

Föreningar, trossamfund och anhängare, ska enkelt kunna delta i det förebyggande arbetet, fråga om det förebyggande arbetet eller uttrycka sin oro över medlem eller anhängare som uttrycker sig våldsbejakande, har utsatt andra för politiskt våld eller blivit utsatt för politiskt våld..

9. Organisatorisk hemvist

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för den lokala samordnaren. Kommunstyrelsens presidium, kommunchefen och förvaltningscheferna utgör styrgrupp för det lokala arbetet för att stärka demokratin mot våldsbejakande extremism.

10. Ekonomiska konsekvenser

Faller inom beslutad budget för 2017